

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2018-3-82 (Devralma)
Karar Sayısı : 18-47/736-356
Karar Tarihi : 13.12.2018

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN (İkinci Başkan), Adem BİRCAN,
Mehmet AYAN, Ahmet ALGAN, Hasan Hüseyin ÜNLÜ

B. RAPORTÖRLER: Mehmet YANIK, Ömer Volkan YAZAR, Pelin TEBER,
Berkay KURDOĞLU

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN :- Migros Ticaret A.Ş.
Temsilcileri: Av. Nursema EKİNCİ, Av. Elif Açelya BALKI
Atatürk Mah. Turgut Özal Bulvarı No:7 Ataşehir/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Makro Market A.Ş.'nin Ankara, Amasya ve Samsun illerinde bulunan dört mağazasının, kira sözleşmesinin devri yoluyla Migros Ticaret A.Ş. tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu kayıtlarına 16.11.2018 tarih ve 8298 sayı ile giren ve en son 26.11.2018 tarihinde eksiklikleri tamamlanan bildirim üzerine düzenlenen 03.12.2018 tarih ve 2018-3-82/Öİ sayılı Devralma Ön İnceleme Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda özetle; dosya konusu işleme izin verilmesinde sakınca bulunmadığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (4) İlgili başvuruda Makro Market A.Ş.'nin (MAKRO) Ankara, Amasya ve Samsun illerinde bulunan dört mağazasının, kira sözleşmesinin devri yoluyla Migros Ticaret A.Ş. (MİGROS) tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talep edilmiştir. İşlem tarafları Rekabet Kurulunun (Kurul) 18.04.2018 tarih ve 18-11/204-95 sayılı *Migros-Makro* kararı ile izin verilen ve MAKRO tarafından İstanbul, Tekirdağ ve Antalya illerinde işletilen toplam 73 adet mağazanın MİGROS'a devredilmesi konulu 16.03.2018 tarihli İşletme Devir Sözleşmesi'nin (Sözleşme) halihazırda devam ettiğini ve 07.11.2018 tarihli İşletme Devir Sözleşmesi'nin Tadiline İlişkin Sözleşme'yi (Tadil Sözleşmesi) imzaladıklarını beyan etmişlerdir. Bildirim Formunda mevcut bildirim bahsi geçen Tadil Sözleşmesi'ne dayanılarak yapılan tamamlayıcı bir işlem olduğu belirtilmiştir.

G.1. Taraflar

G.1.1. Devralan: Migros Ticaret A.Ş. (MİGROS)

- (5) MİGROS, 1954 yılında İsviçre Migros Kooperatifler Birliği ve İstanbul Belediyesi işbirliği ile kurulmuş olup 1975 yılında çoğunluk hisselerinin devri ile Koç Holding'in kontrolüne geçmiştir. 2005 yılında Kurul kararı¹ ile MİGROS, Tansaş Perakende Mağazacılık Tic. A.Ş.'nin %70,77'sine tekabül eden hisselerini devralmıştır. Ardından, 2008 yılında MİGROS'un %50,83 oranındaki hisseleri Moonlight Capital S.A.'nin (MOONLIGHT) Türkiye'deki iştiraki olan Moonlight Perakendecilik ve Tic. A.Ş. (MOONLIGHT PERAKENDECİLİK) tarafından devralınmış²; 2009 yılında ise MOONLIGHT'ın ek

¹ Kurulun 31.10.2015 tarih ve 05-76/1030-287 sayılı kararı.

² Kurulun 13.3.2008 tarih ve 08-24/240-76 sayılı kararı.

hisseler kazanması yoluyla MOONLIGHT PERAKENDECİLİK ve MİGROS birleşmiştir. 2011 yılında MİGROS ve diğer hissedarlar tarafından Şok mağazaları, Yıldız Holding A.Ş. iştirakleri Gözde Finansal Hizmetler A.Ş. ve Bizim Toptan Satış Mağazaları A.Ş.'ye devredilmiştir³. 2014 yılında MİGROS, OMV Petrol Ofisi A.Ş.'nin maliki, intifa hakkı sahibi ya da kiracısı olduğu akaryakıt istasyonlarında kurulu ve bayisi ya da üçüncü kişiler tarafından işletilen akaryakıt istasyonu marketlerinin işletme hakkını devralmıştır⁴. 2015 yılındaki unvanıyla Anadolu Endüstri Holding A.Ş.⁵ (AEH), MH Perakendecilik ve T.A.Ş.'nin (MH PERAKENDECİLİK) sermayesinin %80,5'ini satın almak suretiyle MİGROS hisselerinin %40,25'ine (*Anadolu-Migros kararı*)⁶; ardından 2017 yılında, MH PERAKENDECİLİK sermayesinin %19,5'ini satın almak suretiyle MİGROS paylarının %50'sine dolaylı olarak sahip olmuştur.

- (6) Tüm bu sürecin ardından, 2017 yılında Tesco Overseas Investments Limited kontrolündeki Tesco Kipa Kitle Pazarlama Ticaret Lojistik ve Gıda San. A.Ş. hisselerinin %95,495'inin MİGROS tarafından devralınması ile birlikte Kipa marketler de MİGROS Grubuna dâhil olmuştur⁷ (*Migros-Kipa kararı*). Söz konusu devralma işlemine izin verilmesi için MİGROS tarafından bazı mağazaların elden çıkarılması yönünde Kurula taahhütler sunulmuştur. Sunulan taahhütlerin yerine getirilmesi amacıyla, 2017 yılı içinde dört ayrı başvuru yapılmış ve ilk başvuru sonucunda Çiğli'de bulunan taahhüde konu mağaza Başdaş Dayanıklı Tük. Malları Gıda San. Tic. Ltd. Şti. tarafından devralınmıştır. İkinci olarak, İzmir, Muğla ve Balıkesir'in çeşitli ilçelerindeki 20 adet mağaza CarrefourSA Carrefour Sabancı Ticaret Merkezi A.Ş. (CARREFOUR) tarafından devralınmıştır⁸. Ardından Balıkesir Ayvalık ve Cunda'da bulunan iki adet mağazadan birinin kira sözleşmesinin devri, diğerinin ise alt kiralama yoluyla Neval İnce-Mita Market tarafından devralınması işlemine izin verilmiştir⁹. Son olarak, Edirne Keşan'daki iki mağaza kira sözleşmesinin devri yoluyla Altunlar Gıda İhtiyaç ve Tüketim Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.'ye devredilerek elden çıkarılmış¹⁰ olup taahhüde konu 25 mağazanın devri tamamlanmıştır.
- (7) MİGROS 2017 yılının Aralık ayında, CARREFOUR tarafından Kayseri'de işletilen 11 adet mağazanın sabit değerleri ve mağazalara ilişkin kira sözleşmelerini devralmış, böylece CARREFOUR Kayseri ilindeki faaliyetlerine son vermiştir¹¹.
- (8) 2018 yılında MAKRO tarafından İstanbul, Antalya ve Tekirdağ illerinde Makromarket ve Uyum market unvanı ile işletilen toplam 73 mağazanın 71'inin kira sözleşmesinin devri, ikisinin ise mülk olan mağazanın doğrudan kiralınması yoluyla MİGROS tarafından

³ Kurulun 17.08.2011 tarih ve 11-45/1044-357 sayılı kararı.

⁴ Kurulun 08.05.2014 tarih ve 14-17/321-139 sayılı kararı.

⁵ Anadolu Grubu; alkollü içecekler pazarında SABMİLLER PLC ve Anadolu Grubu'nun ortak girişimi olan Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayii A.Ş. (EFES) ve grup şirketleri ile, alkolsüz içecekler pazarında The Coca-Cola Company/ The Coca Cola Export Corporation ile ortak girişimi olan Coca Cola İçecek A.Ş. (CCİ) ve grup şirketleri ile, yaş sebze ve meyve pazarında Burlington LLP, Etap Endüstri ve Yatırım Holding A.Ş. ile Anadolu Grubu arasında bir ortak girişim olan AEP Anadolu Etap Penkon Gıda ve Tarım Ürünleri San. ve Tic. A.Ş. (ANADOLU ETAP) ile, kırtasiye malzemeleri pazarında Adel Kalemcilik Tic. ve San. A.Ş. (ADEL) ile faaliyet göstermektedir. Kurulun 27.09.2017 tarih ve 17-30/503-BD sayılı kararı ile AEH ve Özilhan Sınai Yatırım A.Ş. Yazıcılar Holding tarafından tüm aktif ve pasifleriyle birlikte devralınmış ve söz konusu şirketler Yazıcılar Holding bünyesinde birleşmiş, akabinde birleşilen Yazıcılar Holding ticaret unvanını AG Anadolu Grubu Holding A.Ş. olarak değiştirmiştir.

⁶ Kurulun 09.07.2015 tarih ve 15-29/420-117 sayılı kararı.

⁷ Kurulun 09.02.2017 tarih ve 17-06/56-22 sayılı kararı.

⁸ Kurulun 27.09.2017 tarih ve 17-30/493-215 sayılı kararı.

⁹ Kurulun 28.11.2017 tarih ve 17-39/637-277 sayılı kararı.

¹⁰ Kurulun 14.12.2017 tarih ve 17-41/649-287 sayılı kararı.

¹¹ Kurulun 28.12.2017 tarih ve 17-44/689-303 sayılı kararı.

devralınması işlemine izin verilmiştir¹² (Migros-Makro kararı).

- (9) MİGROS, perakende sektöründe gıda, temizlik ve kişisel bakımdan oluşan hızlı tüketim mallarının yanı sıra kırtasiye, züccaciye, beyaz eşya, kitap, konfeksiyon gibi ürünleri de kapsayan geniş ürün portföyü ve Migros (M-Jet, M, MM, MMM, 5M), Macrocenter, Kipa (hipermarket, süpermarket, Ekspres ve PFS) ve yurt dışında Ramstore markalarını taşıyan farklı konseptte sahip mağazalarıyla faaliyette bulunmaktadır. Bunun yanında MİGROS, Sanal Market ve 2016 yılının sonuna doğru devraldığı doğal gıda online alışveriş markası olan "Tazedirekt" markaları¹³ ile çeşitli illerde online satış ve MİGROS Toptan markasıyla da hızlı tüketim mallarının perakende tüketimine yönelik toptan satış gerçekleştirmektedir.
- (10) MİGROS'un 07.11.2018 tarihi itibarıyla 81 ilde toplam sayısı (.....) olan mağazalarının; (.....) adedi 5M formatında, (.....) adedi M-Jet, (.....)'i Macrocenter, (.....)'u toptan ve (.....) adedi süpermarket¹⁴ (M, MM, MMM) formatındadır.
- (11) Bahsi geçen mağazalara ek olarak MİGROS, 13 ilde (.....) adet AVM'nin kontrolünü elinde bulundurarak AVM işletmeciliği alanında da faaliyet göstermektedir. Mevcut durumda MİGROS, şimdiki unvanıyla AG Anadolu Grubu A.Ş. (AG) ve BC Partners'ın ortak kontrolündedir.

G.1.2. Devreden: Makro Market A.Ş. (MAKRO)

- (12) MAKRO 1991 yılında Songör Ailesi tarafından kurulmuş bir anonim şirkettir. Teşebbüs, sadece Ankara ilinde aktif olarak (.....) adet mağaza ve (.....) metrekare müşteri alanıyla, AVM işletmeciliğinde de (.....) AVM ile faaliyet göstermektedir. Bildirilen işlem MAKRO'nun bazı mağazalarının MİGROS'a devredilmesinden ibaret olup işlem sonrasında MAKRO'nun hissedarlık yapısında herhangi bir değişiklik öngörülmemektedir. MİGROS tarafından devralınacak olan dört adet mağaza ve buldukları il/ilçelere aşağıda yer verilmiştir:

Tablo 1: Devre Konu Mağazalar

Firma	İl	İlçe	Tabela Adı
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Bildirim Formu

G.2. İlgili Pazar

G.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- (13) Bildirilen işlemle birlikte hızlı tüketim malları (HTM) organize perakende sektörü bakımından yatay ve dikey ilişkili pazarlarda oluşacak rekabet koşullarının incelenmesi gerekmektedir. Öncelikle işlemten ilk etkilenecek olan pazar, işlem taraflarının her ikisinin de faaliyet göstermesi sebebiyle yatay örtüşmenin yaşanacağı HTM organize perakende pazarıdır. Her ne kadar işlem taraflarının ikisi de AVM işletmeciliği pazarında faaliyet gösteriyor olsa da bildirim konu işlemin yalnızca bazı perakende mağazaların kontrolünün devrini kapsamaması, MAKRO'nun bir bütün olarak devredilmemesi ve MAKRO tarafından işletilen herhangi bir AVM'nin devrinin de söz konusu olmaması sebebiyle

¹² Kurulun 18.04.2018 tarih ve 18-11/204-95 sayılı kararı.

¹³ <https://www.tazedirekt.com> Erişim Tarihi: 26.11.2018.

¹⁴ Türkiye HTM Perakendeciliği Sektör İncelemesi Nihai Raporu'nda tanımlandığı haliyle genellikle 100 m² - 2.500 m² aralığında ölçüye sahip, büyük, orta, küçük gibi sınıflanabilen, iki ve daha fazla kasaya sahip, self servis gibi özellikleri olan marketlerdir.

AVM işletmeciliği pazarında bu bildirim bakımından bir örtüşme olmadığı değerlendirilmektedir.

- (14) Bildirime konu işlemin dikey anlamda etkileyebileceği pazarlar ise MİGROS'u ortak kontrolü altında tutan teşebbüslerden birinin AG olması sebebiyle, HTM organize perakende pazarının üst pazarı konumundaki tedarik pazarlarından alkolsüz içecekler pazarları, kırtasiye malzemeleri pazarı, yaş sebze ve meyve pazarı, toptan perakende pazarı ile kapalı satış yapılan bira pazarıdır.
- (15) AEH bağlı şirketleri, müşterek yatırımları ve sair iştirakleri ile HTM perakendeciliği, kırtasiye, bankacılık, sigorta acenteliği, elektrik üretim ve satış, leasing, kurumsal iş uygulamaları ve danışmanlık, içecek, spor, meyvecilik ve meyve suyu, gayrimenkul, otomotiv, sağlık, varlık yönetimi, turizm, yemek ve ambalaj sektörlerinde faaliyet göstermektedir.
- (16) Dosya konusu devralma bakımından, AG'nin faaliyet alanları ve onun iştiraki olan MİGROS'un mağazalarında satışa sunulan ürünler ile devre konu MAKRO mağazalarında satılan ürünler dikkate alındığında, alkolsüz içecekler pazarında CCI ürünleri, kırtasiye malzemeleri pazarında ADEL ürünleri, yaş sebze ve meyve pazarında ANADOLU ETAP ürünleri arasında dikey örtüşme yaşanacağı kanaati oluşmuştur.
- (17) Alkolsüz içecekler pazarında ilgili Kurul kararlarından¹⁵ yola çıkarak, ilgili ürün pazarlarının "kolalı içecek", "portakallı (aromalı) gazoz", "sade gazoz", "paketlenmiş su", "meyve suyu, meyve nektarı ve meyveli içecekler", "buzlu çay", "sporcu içeceği", "enerji içeceği" olduğu değerlendirilmiştir. Söz konusu pazarlar bira pazarında olduğu gibi açık ve kapalı satış ayırımına tabi tutulmuştur. Dosya konusu işlem kapalı satış yapılan pazarlara yönelik olduğundan, yukarıda sayılan ilgili ürün pazarlarının kapalı pazardaki verilerine yoğunlaşmıştır. Etki doğurması beklenen diğer dikey pazarlar ise "kırtasiye malzemeleri pazarı", "yaş sebze-meyve pazarı" ve "toptan perakende pazarı" olarak belirlenmiştir¹⁶.
- (18) İşlemden yatay anlamda etkilenecek pazar ise, HTM organize perakende pazarıdır. HTM perakendeciliği, raf devir hızları yüksek, kısa süreli stoklanan ve sürekli tüketilen gıda, içecek, kişisel bakım ürünleri, kozmetik ve temizlik ürünleri gibi ürünlerin son kullanıcılara satışı hizmetidir. HTM perakendeciliği sektörünün temel aktörlerini hipermarketler, süpermarketler, orta ölçekli marketler, marketler, bakkallar, büfeler, ihtisas mağazaları olarak sıralamak mümkündür. HTM perakende pazarının kırılımlarına ilişkin birçok alternatif pazar tanımı yapılabilmekle birlikte, Kurulun yakın zamandaki birçok kararına konu olduğu üzere en belirgin şekilde bu pazar, geleneksel ve organize olarak iki ayrı pazar şeklinde tanımlanmaktadır.
- (19) Her ne kadar HTM organize perakendeciliği kendi içinde alt ayrımlara tabi tutulabilse de *Migros-Kipa* ve *Migros-Makro* kararlarında da detaylı olarak açıklandığı üzere, ilgili ürün pazarının daha dar tanımlanmasını gerektirecek bir sebep bulunmamaktadır. Dolayısıyla, mevcut dosya bakımından yatay anlamda etkilenen pazar "HTM organize perakende pazarı" olarak kabul edilip bu pazara indirim marketlere ve bölgesel/yerel perakendecilere ait veriler de dâhil edilecektir.
- (20) Sonuç olarak dosya kapsamında belirlenen pazarlar özetle; dikeyde "kolalı içecek", "portakallı (aromalı) gazoz", "sade gazoz", "paketlenmiş su", "meyve suyu, meyve nektarı ve meyveli içecekler", "buzlu çay", "sporcu içeceği", "enerji içeceği", "kırtasiye

¹⁵ Kurulun 10.09.2007 tarih ve 07-70/864-327 sayılı ,14.10.2010 tarih ve 10-65/1363-505 sayılı kararları.

¹⁶ Söz konusu pazarlarda AG tarafının sahip olduğu payın kayda değer olmayışından dolayı bu pazarlar *Anadolu-Migros* kararında ele alınan şekliyle değerlendirilmiş, detaylı bir incelemeye gerek görülmemiştir.

malzemeleri”, “yaş sebze meyve”, “toptan perakende”, “kapalı satış yapılan bira” pazarları iken; yatayda “HTM organize perakende” pazarıdır.

G.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (21) İlgili devralma işleminde ilgili ürün pazarlarının bir yanında AG bağlı şirketlerinin de faaliyet gösterdiği tedarik pazarları yer almakta iken bir tarafta da HTM organize perakende pazarı bulunmaktadır. Bu kapsamda birbirinden farklı coğrafi pazarların ortaya çıkması kaçınılmaz olmaktadır.
- (22) İşlem taraflarının faaliyetlerinin HTM organize perakende pazarında ilçe bazında çakıştığı dört ilçeden oluşan coğrafi pazarlar şu şekildedir: “Ankara-Mamak”, “Ankara-Çankaya”, “Amasya-Merkez”, “Samsun-Atakum”.
- (23) Mevcut dosya kapsamında ikinci pazar olarak ele alınan tedarik pazarı açısından ise inceleme konusu ilgili ürün pazarlarında yer alan ürünler bakımından pazara giriş, arz kaynaklarına ulaşma, üretim, dağıtım, pazarlama ve satış şartlarının bölgesel bir farklılık göstermediği göz önüne alınarak ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak belirlenmiştir.

G.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

G.3.1. İşlemin Niteliği

- (24) Bildirime konu işlem, MAKRO’nun Ankara, Amasya ve Samsun illerinde bulunan dört mağazasının kira sözleşmesinin devri yoluyla MİGROS tarafından devralınması işlemidir. Söz konu işlem gerçekleştiği takdirde, MAKRO’ya ait malvarlığının bir kısmı üzerindeki kontrol, kira sözleşmelerinin devri yoluyla MİGROS’a geçecektir. Dolayısıyla dosya konusu işlem, 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ’in (2010/4 sayılı Tebliğ) 5. maddesi çerçevesinde bir devralmadır. Dosya içeriğinden, işlem taraflarının 2017 yılı cirolarının 2010/4 sayılı Tebliğ’in 7. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen ciro eşiklerini aştığı anlaşıldığından, bildirim konu işlem izne tabidir.

G.3.2. Değerlendirme

- (25) 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un (4054 sayılı Kanun) 7. maddesindeki yasaklama ve 3. maddesindeki hâkim durum kavramı bir arada ele alındığında, izne tabi olan birleşme ve devralma işlemlerinin, işlem sonucunda teşebbüslerin, tek başına veya birlikte, hâkim durum kavramının işaret ettiği güce ulaşip ulaşamayacakları veya işlem öncesinde mevcut olan bu nitelikteki bir gücü artırıp artıramayacakları açısından değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (26) İşlem tarafları MİGROS ve devre konu MAKRO mağazalarının faaliyetlerinin “HTM organize perakende pazarı”nda yatay olarak¹⁷, AG’nin tedarik pazarında/üst pazarda sağladığı ürünler bakımından “kolalı içecek pazarı”, “portakallı (aromalı) gazoz pazarı”, “sade gazoz pazarı”, “paketlenmiş su pazarı”, “meyve suyu, meyve nektarı ve meyveli içecekler pazarı”, “buzlu çay pazarı”, “sporcu içeceği pazarı”, “enerji içeceği pazarı”, “kırtasiye malzemeleri pazarı”, “yaş sebze ve meyve pazarı”, “kapalı satış yapılan bira pazarı” ve “toptan perakende pazarı”nda ise dikey olarak örtüşükleri görülmektedir. Bu nedenle işlemin hem yatay hem de dikey örtüşmeler bakımından değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (27) Hâkim durumun belirlenmesinde pazar payları, pazardaki yoğunlaşma seviyesi, pazara giriş koşulları gibi unsurlar dikkate alınmaktadır. Söz konusu unsurlara ilişkin

¹⁷ MAKRO ile MİGROS’un faaliyetlerinin “AVM işletmeciliği pazarı”nda da kesişmekle birlikte devre konu mağazalar arasında herhangi bir AVM bulunmaması nedeniyle ayrıca değerlendirilmemiştir.

değerlendirmelere yatay ve dikey etkiler bakımından ayrı ayrı olmak üzere aşağıda yer verilmiştir.

G.3.2.1. Devralma İşleminin Yatay Boyutu

- (28) Yatay birleşmeler, 4054 sayılı Kanun kapsamında temelde iki şekilde; hâkim durum yaratmak veya mevcut hâkim durumu güçlendirmek suretiyle rekabeti önemli ölçüde azaltabilmektedirler. Bunlardan ilki, işlemin bir veya daha fazla teşebbüs üzerinde önemli düzeydeki rekabetçi baskının ortadan kaldırılması sonucunu doğurarak, işlem neticesinde oluşan teşebbüsün hâkim duruma gelmesini veya hâkim durumunu güçlendirmesini sağlayan etkilerdir. İkincisi, hâlihazırda yoğunlaşma derecesi yüksek bir pazarda gerçekleşecek bir işlem, birlikte hâkim durum yaratılması veya güçlendirilmesi yoluyla ilgili pazardaki etkin rekabet ortamına zarar verebilecektir. Böyle bir birleşmenin, işlem sonrası teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 4. madde kapsamında değerlendirilebilecek bir anlaşma veya uyumlu eylemin tarafı olmadan, pazardaki davranışlarını koordine etmek yoluyla fiyatları yükseltme imkânlarını artırdığı kabul edilmektedir. Belirtmek gerekir ki bu iki etki her durumda birbirinden net sınırlar ile ayrılmamakta ve hatta kimi durumlarda işlem özelinde bu etkilerin her ikisinin de ortaya çıkabileceği kabul edilmektedir.
- (29) Bir birleşme/devralma işleminin ilgili ürün pazarı üzerinde yukarıda bahsi geçen muhtemel etkileri değerlendirilirken izlenilmesi gereken yöntem pazardaki rekabet koşullarının bildirilen işlem sonucu alacağı durum ile işlem öncesi hallerinin kıyaslanması şeklinde olmalıdır. Bu temel çerçevede dâhilinde analiz kapsamında pazarda ileride olması muhtemel değişiklikler veya işlem gerçekleşmeseydi pazarda gözleneceği tahmin edilen durumlar da değerlendirmeye katılabilmektedir.
- (30) Genellikle bir birleşme işleminin tek taraflı rekabetçi etkilerinin değerlendirilmesinde esas olarak ele alınan, işlemin çıktı miktarı ve fiyata olan etkileridir. Bu iki temel unsura ek olarak işlemin rekabetin diğer boyutları olarak adlandırılacak ürün kalitesi, ürün çeşitliliği, hizmet kalitesi, inovasyon ve pazarlama güdülerine etkileri de değerlendirmeye alınabilir. Bu bağlamda işlem sonucunda hâkim durum yaratılmasını ve böyle bir durumun güçlendirilmesini yasaklamak, ortaya çıkacak teşebbüsün fiyatları uzun vadede rekabetçi seviyelerin üzerinde tutmasının veya fiyat dışı unsurlar bakımından tüketiciler açısından bir olumsuzluk olmasının önlenmesini amaçlamaktadır.
- (31) Bir birleşmenin, ilgili pazarda hâkim durum yaratarak veya mevcut bir hakim durumu güçlendirerek rekabeti önemli ölçüde engelleyecek nitelikte tek taraflı etkilere yol açıp açmayacağını belirleyen birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında yapılan hâkim durum değerlendirmesinde ele alınan faktörleri de kapsamaktadır. Ayrı ayrı ele alındığında belirleyici olmayabilecek olan bu faktörlerin etkileri birlikte değerlendirilmelidir. Ancak, söz konusu tek taraflı etkilerin varlığını ortaya koymak açısından bu faktörlerin hepsinin birden mevcut olması da gerekmemektedir.
- (32) Bu kapsamda yapılacak hâkim durum analizinde kullanılacak kriterler hem Yatay Birleşme ve Devralmaların Değerlendirilmesi Hakkında Kılavuz'da (Yatay Kılavuz) hem de Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Kötüye Kullanma Niteliğindeki Davranışlarının Değerlendirilmesine İlişkin Kılavuz'da (Hâkim Durum Kılavuzu) belirtilmiştir. İşlem öncesinde tarafların ayrı ayrı veya birlikte önemli bir pazar gücüne sahip olmalarının, yoğunlaşma neticesinde ortaya çıkacak uzun vadeli daha yüksek fiyat dengesi ihtimalini artırabilecektir. Öte yandan bu tip bir pazar gücünün ortaya çıkması ihtimali karşısında, pazarın genel yapısı ve kendine özgü koşullarının bu gücü ne ölçüde sınırlandırabileceğinin de değerlendirmeye alınması gerekmektedir.

- (33) İncelemeye konu olan birleşik teşebbüsün ve rakiplerinin ilgili pazardaki konumlarının, dengeleyici alıcı gücünün varlığının ve pazara giriş imkânlarının incelenmesine aşağıda yer verilmiştir.

G.3.2.1.1. Birleşen Teşebbüsün ve Rakiplerinin İlgili Pazardaki Konumu

- (34) Hâkim durum analizinin temelini oluşturan incelenen teşebbüsün ve rakiplerinin ilgili pazardaki konumu altında yapılan değerlendirmelerde, tarafların pazarda elde edecekleri pazar payı, rakiplerine nazaran sahip olacakları göreceli konum, birleşme taraflarının işlem öncesi yakın rakip olup olmadıkları, birleşme taraflarının sahip oldukları finansal veya teknik avantajlar, rakiplerin muhtemel fiyat artışına verecekleri tepki gibi ölçütler ele alınmaktadır.
- (35) Rekabet hukuku analizlerinde belirli bir piyasada pazar gücünün tespitinde kullanılan en önemli gösterge incelenen teşebbüsün ve rakiplerinin pazar payıdır. Yatay Kılavuz'da yer verilen genel ilkeler çerçevesinde bir birleşme veya devralma işleminin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi çerçevesinde değerlendirilmesinde öncelikli olarak ele alınması gereken unsur, işlemi gerçekleştiren teşebbüslerin işlem öncesindeki ve sonrasındaki pazar payları ile pazarın yoğunlaşma seviyesi olarak belirlenmiştir.
- (36) Mevcut dosya kapsamında yapılan değerlendirme, daha önce alınan *Migros-Kipa* kararında olduğu gibi organize perakende pazarında m² ayrımı ve indirim market ayrımı olmaksızın tüm kategorideki süpermarket türlerini içermektedir.
- (37) Hâkim Durum Kılavuzu'nda, aksini gösterecek bir durum söz konusu değilse, Kurulun yerleşik uygulamasında %40'ın altında pazar payına sahip olan teşebbüslerin hâkim durumda olması ihtimalinin düşük olduğu kabul edilmekte, bu düzeyin üzerindeki pazar payına sahip olan teşebbüsler bakımından ise daha detaylı bir incelemeye gidileceği belirtilmektedir.
- (38) Söz konusu teşebbüslerin Türkiye çapında ulaştığı pazar payını görmek işlemin makro ölçekte ulaşacağı durumu göstermek bakımından önemlidir. Öte yandan lokal pazarlardaki durumun da il/ilçelerdeki pazar payları hesaplanarak gösterilmesi gerekmektedir.
- (39) Aşağıda Ipsos Araştırma ve Danışmanlık Hizmetleri A.Ş.(IPSOS) verilerine göre Türkiye çapında işlem taraflarının 2015, 2016 ve 2017 yılları itibarıyla pazar payları yer almaktadır¹⁸.

Tablo 2- HTM Organize Perakende Pazarında İşlem Taraflarının Yıllar itibarıyla Satış Gelirlerine Göre Pazar Payları (%)

Taraflar/Yıllar	2015	2016	2017
MİGROS (KİPA dâhil)	(.....)	(.....)	(.....)
MAKRO ¹⁹	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Bildirim Formu

- (40) Yukarıdaki tabloda devre konu olan ve olmayan tüm mağazalar dâhil olarak MAKRO'nun devir öncesi Türkiye çapındaki pazar payı sunulmakta olup, Türkiye coğrafi pazarında devralma sonrasında oluşan toplam payın en fazla % (.....) seviyelerine ulaşabileceği görülmektedir. Kaldı ki MAKRO kalan (.....) mağazasıyla faaliyetlerine devam edecektir. Bir diğer ifadeyle MAKRO tüm mağazalarını MİGROS'a devretse dahi birleşik teşebbüsün Türkiye pazar payı % (.....) seviyesini geçmeyecektir. Birleşik Mağazalar A.Ş.'nin (BİM) Türkiye genelinde HTM organize perakende pazarında lider konumda olduğu ve sektörde

¹⁸ Bu ölçümlemede belirli bazı HTM kategorilerinin baz alındığı ifade edilmiştir.

¹⁹ Devre konu olan ve olmayan tüm mağazalar dâhil olarak devir öncesi MAKRO'nun Türkiye çapındaki pazar payını sunmaktadır.

yoğun bir rekabet yaşandığı *Migros-Kipa* kararından anlaşılmıştır. Dolayısıyla bildirim konu devralma işlemi neticesinde Türkiye coğrafi pazarının yoğunlaşma seviyesinde çok sınırlı bir artış olacaktır. Mevcut işlem Türkiye çapında değerlendirildiğinde 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi kapsamında herhangi bir rekabetçi endişe ortaya çıkmamakla beraber geçmiş kararlardaki Kurul içtihadına da paralel olarak yerel pazarlar özelinde devralmanın ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

- (41) Dosya içeriğinde yer verilen bilgilerden, devralma işleminin MİGROS'un pazar payına Ankara-Mamak ilçesinde (.....) puan, Ankara-Çankaya ilçesinde (.....) puan, Amasya-Merkez ilçesinde (.....) puan ve Samsun-Atakum ilçesinde (.....) puan katkı sağlayacağı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla 2017 yılı verileri itibarıyla işlemin gerçekleşeceği dört ilçede metrekare bazında %40 eşiğinin aşılmadığı, ek olarak ilgili coğrafi pazarda birleşen teşebbüslere yakın rakiplerin varlığı, yüksek pazar paylarıyla indirim marketlerinin de rekabetçi baskı yarattığı değerlendirilmektedir.
- (42) Dosya kapsamındaki işlem tarafları açısından genel bir konum değerlendirmesi yapıldığında, yoğunlaşma işlemine taraf olan teşebbüslerin, toplam mağaza sayısı gibi büyüklükler bakımından farklılaşmakla birlikte, birbirlerine tür ve sundukları ürünler bakımından yakın rakip olabilecekleri; MAKRO'nun içinde bulunduğu finansal zorluklardan dolayı elden bazı mağazalarını çıkarması sonucunda önemli bir rekabetçi gücün ortadan kalkmayacağı, olası bir fiyat artışı durumunda rakiplerin yanıt verme ve müşterilerin sağlayıcı değiştirme olanaklarının bulunduğu kanaati oluşmuştur.

G.3.2.1.2. Pazara Yeni Girişlerin Mümkün Olup Olmadığı

- (43) Bir devralma işlemi, dosya konusu işlemde olduğu gibi yoğunlaşmış bir pazar yapısına (ilçeler bazında) yol açacak olsa bile söz konusu pazara girişlerin yeterince kolay olması halinde, önemli ölçüde rekabet karşıtı etkiler yaratması olası görülmemektedir. Nitekim potansiyel rakipler, yoğunlaşma işlemi sonucunda fiyatlardaki olası yükselişlere karşı duyarlı bir şekilde ilgili pazara giriş yapabilecektir. Ayrıca, pazardaki mevcut rakiplerin kapasite artırması tehdidi de değerlendirmeye alınmalıdır.
- (44) Dosya konusu bağlamında, perakende sektörüne yönelik bir pazara giriş engeli değerlendirmesi yapıldığında, yeni bir market açılması için öne çıkan temel unsurlar; uygun arsa veya bina bulunması, sermaye ve gerekli kanuni izinlerin alınmasıdır. Süpermarket açmak için gerekli izinler kolaylıkla alınabildiğinden, mutlak giriş engeli varlığından söz edilememektedir. Bununla birlikte ölçek ve kapsam ekonomisinin perakende sektörü için özellikle tedarikçilerle pazarlık gücü sağlaması bakımından bir giriş engeli oluşturduğu değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, münferit girişlerin ölçek ve kapsam ekonomisi eksikliğinden ötürü pazarda tutunabilmesi zor olduğundan, pazarda küçük ölçekli işletmeler açısından giriş engellerinin olduğu kanaati oluşmuştur. Bu kapsamda son yıllarda organize perakende sektöründe büyük çaplı yeni bir giriş olmadığı, büyümenin devralmalar yoluyla veya çoğunluğu indirim marketler kanalıyla olmak üzere zincir marketlerin yeni noktalar açması yoluyla gerçekleştiği gözlenmektedir. Nitekim bazı il/ilçelerde bulunmayan ulusal ve bölgesel zincirler, bulunmadıkları bölgelerde yeni marketler açmaktadır veya zayıf oldukları bölgelerdeki nokta sayılarını artırmaktadırlar. Her ne kadar büyük şehirlerde önemli lokasyonlarda doygunluğa ulaşıldıkça uygun arsa veya bina bulunması zorlaşsa da, küçük metrekarelerde faaliyet gösteren indirim marketlerin yaygınlaştığı bir pazar yapısında, küçük metrekareli yeni bir market açılması; uygun yer bulunması ve yasal izinlerin kolayca alınabilmesi nedeniyle mevcut rakiplerin kapasite artırmasının önünde bir engel bulunmamaktadır.

G.3.2.2. Devralma İşleminin Dikey Boyutu

- (45) MİGROS'u ortak kontrol eden AG, bağlı şirketleri vasıtasıyla MİGROS ve MAKRO'nun faaliyet gösterdiği HTM organize perakendeciliği pazarının üst pazarı konumundaki; bira ve alkolsüz içecekler, kırtasiye malzemeleri ile yaş sebze-meyve pazarında tedarikçi olarak faaliyet göstermektedir. Dolayısıyla işlem sonucunda dikey ilişkili pazarlar olarak belirlenen pazarlarda rekabet endişelerinin ortaya çıkıp çıkmayacağı değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (46) Rekabet hukukunda birleşme ve devralma yoluyla dikey nitelikli ilişkilerin kurulmasının ilgili pazarlarda rekabet üzerinde, çifte tekeli fiyatlandırmanın ortadan kaldırılması, pazarın belirli bir seviyesinde hizmet kalitesi ya da inovasyonun artması, ürün satış ve dağıtım süreçlerindeki işlem maliyetlerinin azaltılması gibi bir takım müspet etkilerinin olduğu kabul edilmektedir. Öte yandan yatay olmayan birleşmenin mevcut ve potansiyel rakiplerin tedarik kaynaklarına ya da pazarlara erişiminin güçleştirilmesi veya engellenmesi ve bu yolla söz konusu rakiplerin rekabet edebilme imkânı ve/veya güdüsünün azaltılmasına (pazar kapama) yol açabileceği durumlar (tek taraflı etkiler) oluşabilmektedir. Pazar kapama durumu girdi ve müşteri kısıtlaması olarak iki grupta incelenmektedir²⁰. Girdi kısıtlaması, devralma sonrasında birleşik teşebbüsün, alt pazardaki rakiplerin ihtiyacı olan önemli girdilere erişimini kısıtlaması ve bu yolla alt pazardaki rakiplerin maliyetlerini artırmasını; müşteri kısıtlaması da devralma sonrasında birleşik teşebbüsün, üst pazardaki rakiplerin yeterli müşteri tabanına erişimini kısıtlamasını ifade etmektedir.
- (47) Girdi kısıtlaması bağlamında, öncelikle devralma sonucunda MİGROS'un Türkiye HTM perakende ve Türkiye HTM organize perakende pazarında ulaşacağı toplam pazar payının sırasıyla %(.....) ve %(.....) olduğu görülmektedir. Ulaşılan pazar payı seviyesinin yanı sıra AG'nin ürünlerini MİGROS'a rakip olan diğer müşterilere de satmak isteyeceği dikkate alındığında, AG'nin girdi kısıtlamasına niyetlenmesinin makul olmayacağı anlaşılmaktadır. Öte yandan Türkiye organize perakende pazarındaki pazar payından bağımsız olarak her bir AG ürünü bazında değerlendirildiğinde, miktar bazında görece düşük pazar payına sahip ürünler (örneğin paketlenmiş su pazarı (2015 yılı pazar payı: %(.....)), sade gazoz pazarı (2015 yılı pazar payı: %(.....)), enerji içeceği pazarı (2015 yılı pazar payı: %(.....)), buzlu çay pazarı (2015 yılı pazar payı: %(.....)), meyve suyu pazarı (2015 yılı pazar payı: %(.....)), kırtasiye malzemeleri pazarı (2015 yılı pazar payı: %(.....)), yaş sebze meyve pazarı (2015 yılı pazar payı: %(.....)), toptan perakende pazarı (%(.....)'den az²¹) için bu strateji uygulanabilir değildir. Bu noktada girdi kısıtlaması AG'nin diğer ürünlerine oranla miktar bazında daha yüksek pazar paylarına sahip olduğu bira pazarı (2017 ilk altı ay miktar bazlı pazar payı: %(.....)), aromalı gazoz pazarı (2015 yılı pazar payı: %(.....)) ve kolalı içecek pazarı (2015 yılı pazar payı: %(.....)) bakımından değerlendirilebilecektir. Bu bağlamda örneğin, reklam yasaklarının geçerli olduğu ve bira satılan nokta sayısının yıldan yıla azaldığı²² bira pazarı bakımından, EFES'in yıllar itibarıyla azalan pazar payı karşısında, AG'nin Ekomini gibi farklı satış alanları bulma gayreti içinde olduğu da dikkate alındığında adı geçen teşebbüsün bu ürün bazında girdi kısıtlamasına gitmesinin rasyonel olmadığı değerlendirilmektedir. Öte yandan satışlarını artırmaya çalışan her şirket gibi AG'nin de rakip tedarikçilerden gelen yoğun rekabetçi baskı altında görece yüksek pazar payına sahip olduğu diğer ürün grupları (kolalı içecek pazarı ve aromalı gazoz pazarı) bazında da mümkün olan tüm müşteri kitlesine ulaşmak,

²⁰ Yatay Olmayan Birleşme ve Devralmaların Değerlendirilmesi Hakkında Kılavuz (para. 31).

²¹ Ev Dışı Tüketim Tedarikçileri Derneği verileri.

²² 08.02.2018 tarihli ve 18-04/54-30 sayılı kapalı bira pazarında dolap kuralının kaldırılmasına yönelik Kurul kararı.

alt pazardaki rakip noktalarda yer almak ve ürünlerinin satışını yapmak amacıyla olacağı, dolayısıyla girdi kısıtlamasına gitmesinin makul olmadığı kanaati oluşmuştur.

- (48) Müşteri kısıtlaması kapsamında ise, işlem sonrasında MİGROS Türkiye HTM perakende ve organize perakende pazarında sırasıyla %(.....) ve %(.....) pazar payına ulaşacaktır ve AG olarak faal olduğu pazarlardaki tedarikçilere yönelik olarak müşteri kısıtlamasına gidebilme imkânı olacaktır. Bununla birlikte HTM organize perakende pazarında, mağazadaki ürün çeşitliliğinin fazla olması, tüketici tercihlerini etkileyen bir unsur olduğundan, ürün çeşitliliğini korumak bakımından MİGROS'un üst pazardaki rakip tedarikçilerden ürün almaya devam etmesi olasılık dahilindedir.
- (49) *Migros-Kipa* kararında yer verildiği üzere AG'nin faal olduğu yukarıda sayılan pazarlar bakımından, organize kanal satışları toplam satışların yaklaşık (.....) oluşturmakta ve satışların çoğunluğu geleneksel kanalda gerçekleşmektedir. İşlem kapsamında mevcut dosyada bahsedilen dikey alt pazarlar bakımından MİGROS tarafından devralınacak MAKRO mağazalarının MİGROS'un payına etkisinin marjinal olması, bununla birlikte dışlanabilecek olası tedarikçilerin bu satışlarını yönlendirebilecekleri organize perakendede yer alan alternatif mağazaların bulunması (örneğin organize kanaldaki hemen her perakendecinin kolalı içecek satıyor oluşu) ve geleneksel kanalın genel olarak tedarikçilerin satışlarının çoğunu gerçekleştirdiği kanal olmasından dolayı, tedarikçilerin olası kayıplarını telafi etme şanslarının mümkün olduğu kanaatine varılmıştır.
- (50) Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında, bildirim konu işlem ile 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi kapsamında herhangi bir pazarda hâkim durum yaratılmasının veya mevcut hâkim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

H. SONUÇ

- (51) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ kapsamında izne tabi olduğuna; işlem sonucunda aynı Kanun maddesinde yasaklanan nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilmesine, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.